

שאלת יום טוב / סימן סו אריה קג

וב"כ הרמב"ם בס' המצות חלק העשין סי' נ"ד וענין השמחה הוא שנקריב שלמים עכ"פ כו' בכלל א' ושמחת בחגך מה שאמרו ג"כ לשמוח בהם בכל מיני שמחה, ומזה לאכול בשר ולשתות יין וללבוש בגדים חדשים ולחלק מיני פרות ומיני מתיקה לקטנים ולנשים ולשחוק בכל מיני נגון ולרקד במקדש לבד כו' ע"כ, וכ"נ מדבריו בחבורו שכ' למעלה, וכ"כ הרמב"ן ואכתוב דבריו לקמן. והרי כ' הר"ן והמרדכי ושאר פוסקים בפ"ק דביצה דהא דשרו ב"ה להוציא קטן בי"ט לרה"ר, היינו כדי לטייל התינוק, שיש בזה משום שמחת י"ט, ש"מ דכל אדם מצות שמחה מוטלת עליו בראוי לו ובמה שנהנה ממנו, והיינו דאמרינן בגמ' הרבה פעמים דלמא אתי לאמנועי משמחת י"ט הרי נתברר דמצות שמחה נוהג מה"ת בזה"ז בכל מיני שמחות"י.

ירבה והדל לא ימעט, אבל שמחה זו כל אדם ואדם מחויב לשמוח כפי יכולתו ולפי רוב עושרו, וכן אנשים בראוי להן ונשים בראוי להן, וה"נ קטנים כדאמרינן התם בפרק ע"פ, וכיון דאשכחן דכתב רחמנא שמחה אצל הר גריזים והר עיבל גבי שלמים, אם יש יכולת בידו להביא שלמים ברגל חייב בהן נוסף על כל שאר מיני שמחות כיון שמצינו בהן שמחה, אבל אם הוא טמא או בזה"ז שא"א בשלמי שמחה, הרי הוא יוצא ידי חובתו בשאר מיני שמחות שיש יכולת בידו לקיימן וסגי ליה בהכי, הלכך לא אכפת לן בהא דמטמאין א' מהן במת, ואי אפשר לו בשלמי שמחה בו' ימי הפסח, דהא אין מצות שמחה חלה עליו בשלמי שמחה כיון דנטמא קודם הרגל ויכול לקיים מצות שמחה בשאר כל מיני שמחות שבידו לקיימן"י.

סימן סו

בענין אם נשים חייבות במצות שמחה

מחייבי בראיה, או דלמא הא איתא בשמחה, א"ל אביי ותפוק ליה דהא איתא בשמחה, ומי אמר אביי הכי, והא אמר אביי אשה בעלה משמחה,

עוד אמרתי לברר אם נשים חייבות במצוה זו או לא. דע דבפ"ק דר"ה (דף ו) אמרי' בעי ר' זירא אשה מהו בכל תאחר, מי אמרינן הא לא

עלינו בתורתו ית"ש אשר היה להפליא וכו", וצריך ליהודר בזה מאד. יח. הנה מסקנת רבינו פסק דמצות שמחה נוהגת בכל מיני שמחה, ועיקר ראייתו הוא מסוגיא דפסחים דקפריך ויטמאנו במת ולא קמשני דמדחיהו משלמי שמחה, וע"כ הוא יוצא מצותו בשאר מיני שמחה, וכמו שביאר בסוף דבריו שמחויב לשמוח בשאר מיני שמחה כפי יכולתו. וע"ע בטורי אבן חגיגה דף ב: ד"ה הכל מ"ש לענין טומטום, שאינו יכול לאכול שלמי שמחה דהא ספק ערל הוא וערל אסור בקדשים, ואפ"ה הוא נכלל בחיוב שמחת יו"ט. וכן יעוי' להלן בס' ק"ב דס"ל לרבינו דאיכא מצות שמחה אפי' ברי"ה אף שאין בה שלמי שמחה, מ"מ בשאר מיני שמחות חייב.

יז. ויעוי' בתשובות והנהגות כרך ה' סי' קנ"ב שמביא דברי הרמב"ם בענין מצות שמחה ביום טוב, שכיום טוב מסיר דאגה מלבו ויכוון דעתו לשמחה, וכל שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג ושאר יום טוב אסור כל עצבות מה"ת, ומביא שם בשם הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל שאמר, משהו חמץ בפסח הוא רק דרבנן, אבל משהו עצבות הוא דאורייתא, והמ"ע היא להיות כל החג בשמחה, ויפה אמר הגאון דבריסק הגריז"ס זצ"ל בסוכות "המ"ע הכי קשה בשבילי בסוכות היא מצות שמחה בכל רגע", ובהקדמת רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל ל"ספרא דצניעותא" מביא על רבינו הגר"א זצ"ל "הפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו אשר היה שש ושמה ביום טוב כמצווה

ומשני לדבריו דר"ז קאמר, ולכאורה נראה דהלכה כאביי דבתרא הוא דאמר אשה בעלה משמחה והיא אינה חייבת במצוה זו.

דעתו ז"ל לפסוק כאביי דאמר אשה בעלה משמחה, והכ"מ כ' עליו ואין זה תפיסה על הרמב"ם למה לא האריך לבאר זה ע"כ, תשובה דחוויה היא דוודאי חידוש גדול הוא, ואין מהראוי להשמיטו, ועוד שהגמ' בפ"ק דקדושין (דף לו) קפריך אהא דאמר אביי אשה בעלה משמחה, אלמנה מאי איכא למימר, ומשני בשרוי אצלו, וכ"ז היה להרמב"ם לבאר ולא להשמיט, כי הלכות גדולות וקבועות הן אליבא דאביי, אבל באמת שכח הכ"מ הא דפי"ד מה' מעה"ק דמדפסק הרמב"ם דאשה עוברת על בל תאחר, אלמא ס"ל דהלכה כר"ז דס"ל אשה חייבת בשמחה וקרינן בה ובאת שמה והבאתם שמה משום שלמי שמחה², ודלא כאביי דאמר אשה בעלה משמחה, מ"מ צריך טעם מפני מה לא פסק כאביי נגד ר"ז דבתרא הוא³.

זנ"ל דה"ט משום דסתמא דהש"ס בפ"ק דנדריס משמע דאתיא כר"ז דיליף התם (דף ג) מהיקשא דלנדור נדר נזיר להזיר, מה נדריס עובר בכל תאחר, אף נזירות עובר בכל תאחר, ופריך בל תאחר דנזירות היכי משכחת לה, נזיר כיון דאמר הריני נזיר ה"ל נזיר, אכל קם ליה בכל יאכל, ושני מר זוטרא בריה דרב מרי עובר בכל תאחר קרבנותיו, ופריך מן הכא נפקא ליה מהתם נפקא

והרמב"ם כ' בפ"ד מהל' מעשה הקרבנות א' האיש וא' האשה עובר בכל תאחר אבל היורש אינו עובר בכל תאחר ע"כ, וכתב הכ"מ א' האיש כו' שם בעי' דאפשטא, ומש"כ אבל היורש כו' גם זה שם בעיא דאפשטא אדר"ז, אף על גב דמשמע דאביי פליג, נקטינן כר"ז ע"כ. ודברי שגגה הן ונחלף לו בין בעיא לבעיא⁴, דהא דיוורש אינו בכל תאחר הוא בעיא דאפשטא התם אליבא דכ"ע מדתני ר"ח מעמך פרט ליורש, וההיא בעיא דאשה מהו בכל תאחר אפשטא אדר' זירא להאי גיסא דעוברת משום דהא איתא בשמחה, ולאביי דאמר אשה בעלה משמחה אפשטא לאידך גיסא דאינה עוברת. ומ"מ יש לתמוה על הרמב"ם למה דחה דברי אביי דבתרא הוא ופסק כר"ז.

ובפ"א מהל' חגיגה (ה"א) כתב והשמחה האמורה ברגלים היא שיקרב שלמים יתר על שלמי חגיגה כו' ונשים חייבות במצוה זו, וכבר השיגו הראב"ד א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא שמח אותה ע"כ,

שחילק ליישב, אולם באות י"ח כתב דלדעת הכ"מ באמת סוגיות חלוקות הן, וס"ל להרמב"ם כסוגיא דביצה דב"ת אינו תלוי ברגלים.

ג. ועי' במהר"י קורקוס שכתב שהרמב"ם סמך על לשון הגמ' בחגיגה עד האידנא דהויה אמיה דמחייבא בשמחה, משמע שהיא חייבת, וההיא דבעלה משמחה מימרא דאביי בלחוד היא, וכן עי"ש מקור לדברי הרמב"ם מסוגיא דקידושין דף ל"ה דקאמר ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מ"ל, משום דהואי מצה שמחה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד, ושלושה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ע"כ, ופירש רש"י ולא סבירא לן כאביי דאמר לעיל אשה בעלה משמחה, וכ"כ הריטב"א שם דר"י לית ליה דאביי, ונבותוס' שם תירצו בענין אחר עי"ש ובתוס' הרא"ש], ומוה מקור לפסוק כר"ז ודלא כאביי, שהרי ר"י לית ליה דאביי, ועי' בשו"ת רעק"א מה"ת סי' קנ"ג שדבר בענין זה. ועי' במאירי בסוגיא דר"ה דף ו' מקור לשיטת הרמב"ם.

א. מ"ש רבינו דדברי הכ"מ דברי שגגה הן ונחלף לו בין בעיא לבעיא, באמת כבר כתב הלח"מ שט"ס יש כאן ודברים אלו ראויים להיות גבי אשה, דשם איכא פלוגתא בפ"ק דר"ה, אבל גבי יורש היא בעיא פשוטה בלי שום מחלוקת שם.

ב. וכבר השיג הלח"מ משנה שם על דברי הכ"מ דא"כ דפסק הרמב"ם כאביי איך פסק לענין בל תאחר כר"ז, וכן תמה על הראב"ד דכיון דהוא סבור דהלכה כאביי וכמו שכתב בפ"א מהל' חגיגה, למה לא השיג על הרמב"ם דהיה לו לומר דאשה אינה חייבת בכל תאחר. ועי"ע בדברי יחזקאל סי' י"ג אות ה' שמביא מסוגיא דביצה דף י"ט דאף דאין מביאין תודה בחג המצות משום חמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יו"ט, מ"מ נדר קודם חג הסוכות להביא תודה אם לא יביאנו עד לאחר עצרת עובר בב"ת, הרי אף דא"א להביאם בכל הג' רגלים מ"מ עולין למנין רגלים לענין ב"ת, והקשה שם מ"ש דלענין אשה אמרינן דכיון דאינה מחוייבת לעלות אינה בב"ת, ועי"ש

שׂאגת יום טוב / סימן סו אריה קה

אם רצו מתטמאות ואם לאו לא מתטמאות ע"כ, וכתב עליו הראב"ד בהשגות, קשיא הא דתניא אשתו ארוסה לא אונן ולא מטמא לה, וכן היא לא אוננת ולא מטמאה לו, הא נשואה מטמאה לו ע"כ¹, והרמב"ן בתורת האדם כתב עליו, ולפ"ז הא דתניא לא מטמאה לו לאו דוקא, אלא שיטפיה נקט ע"כ, ודברי תימה הוא היאך תני מלתא דליתא כלל, דהא ודאי איסורא ליכא כיון דאין כהנת מוזהרת על הטומאה, ואי דאין מחויבת להטמאה לו קאמר, מאי איריא ארוסה אפילו נשואה נמי, כיון דלדעת הרמב"ם אין נשים מצוות להטמא לקרובין.

נ"ל שהרמב"ם מפרש להאי לא מטמאה לו כמו שפ"י רש"י בפ"ג דיבמות (דף כ"ט) בלישנא בתרא שכתב ול"נ ולא מטמא ברגל שישראל מוזהרין על הטומאה מוכבבלתם לא תגעו במסכ' ר"ה, וכ"פ שם התוס' לא מטמאה לו פי' ברגל שהוזהרו על הטומאה כדאמר בר"ה ע"כ².

ליה כי דרש ידרשנו אלו חטאות ואשמות, ומשני מהו דתימא חדוש הוא שחדשה תורה בנזיר, ומסיק מאי חידושיה משום דלא מתפיסו בנדר, ודקא קשיא לך חטאת חלב, חטאת חלב קא אתיא לכפרה, חטאת נזיר למאי אתיא, ופריך והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה ועובר עליו משום כל תאחר, ומשני ההוא קא שריא ליה למיכל בקדשים, ומדפשיטא ליה להגמ' דעוברת עליו בכל תאחר בחטאת יולדת, והא חטאת יולדת קרבן נשים הוא ועוברת בכל תאחר, ש"מ אשה נמי עוברת על כל תאחר³. וזה ראייה גדולה היא לדעת הרמב"ם ולא כהראב"ד שהשיג⁴.

ולפ"י מש"כ נראה ליישב דברי הרמב"ם שכתב בפ"ב מהל' אבל (ה"ו) לה יטמא מ"ע שאם לא רצה להטמא מטמאין אותו בע"כ, בד"א בזכרים שהוזהרו על הטומאה, אבל הכהנות הואיל ואינן מוזהרות על הטומאה, כן אינן מצוות להתטמא לקרובים, אלא

הביאו הרמב"ן בספר המצות (מצות עשה צ"ד) וזה לשונו ומה ששנו בספרי לא יחל דברו מגיד שעובר על כל תאחר ועל כל יחל, ור"ע אומר ככל היוצא מפיו יעשה ואשה כי תדור נדר מקיש אשה לאיש מה האיש עובר על כל יחל ועל כל תאחר אף האשה עוברת על כל יחל ועל כל תאחר, ירצו בזה לרבות כל יחל בנדריים גבי עם מה שעובר עליהם בב"ת, וזהו שהצריכו לרבות בהן האשה לומר אפ"י שאינה עולה לרגל תחייב בכל תאחר ברגלים כאיש העולה שם עכ"ל, הרי מפורש בספרי שאשה עוברת בב"ת, ור' זירא ואב"י ע"כ לא ידעו הספרי כמו שמצאנו הרבה פעמים שאמוראים לא ידעו ברייתות ולכן א"ש פסק הרמב"ם שפסק דאשה היא בב"ת, ע"כ. ועי' בחי' הגר"ז בקונ' דקה"ח עמ' ח' ד"ה בר"ה מ"ש בזה.

1. עי' בקונטרס אחרון אות כ"ו

2. מה שהשיג הראב"ד על הרמב"ם מהא דתניא בארוסה אינה מטמאה לו, דמשמע דנשואה מטמאה לו, בהג' ברוך טעם על הטו"א בר"ה דף ט"ז העיר ממ"ש רש"י בסנהדרין דף כ"ח: דאיכא גירסאות דלא גרסי ליה.

3. הנה רבינו רוצה ליישב שיטת הרמב"ם מהשגת הראב"ד ע"פ דברי רש"י ביבמות דף כ"ט דלא יטמא לו היינו ברגל דמוזהרין ישראל שלא ליטמאות עצמן ברגל, וכ"כ הלחם משנה שם בהל' אבל. וכבר תמהו האחרונים (עי' בקו"א, ועי' במנ"ח מצוה רס"ד) דאפי' אם נאמר דקאי לענין איסור טומאה

ד. ועי' בקרן אורה שם בנדריים שרוצה ליישב ע"פ מה דמשמע בתוס' שם דחטאת נזיר עובר בכל תאחר מיד לאחר השלמת נזירותו ה"נ י"ל בכל תאחר בחטאת יולדת אם לא הביאה בזמנו עוברת מיד בכל תאחר, ולא נתמעטה אלא בכל תאחר התלויה בהמתנת ג' רגלים. ולבאר ענין זו דעוברת בכל תאחר דחטאת יולדת מיד ולא בעי המתנת ג' רגלים, עי' בחי' הגר"ט סי' מ"ח שחקר בענין איסור כל תאחר, וצידד שם בדעת הרא"ש דבאמת האיסור כל תאחר הוא מיד כשמאחר אפי' לרגע, רק שהתורה נתנה זמן ג' רגלים דלא מקרי איחור עד ג' רגלים ע"ש, אבל היכא דליכא זמן ג' רגלים אז איכא איסור לאלתר. ולפ"ז י"ל דבקרבות חובה שהזמן להביאם הוא מיד לאחר תשלום הנזירות, ומיד אחר ימי טהרה, א"כ מיד איכא איסורא ולא תליא כלל ברגלים ולכן אשה עוברת כמו שהיא עוברת בכל תאחר דצדקה כמ"ש רבינו לקמן. וכן עי' בטורי אבן ר"ה דף ו' סוע"ב דאשה עוברת בכל תאחר בשנה בלא רגלים, דרק לענין ב"ת דרגלים מספקא לך. ועי' בקהילת יעקב בר"ה סי' ג', ובדברי יחזקאל סי' י"ג אות ט' ואות י"ג.

4. ובאמת הביא ערוך לנו בר"ה דף ו': בשם הראב"ן דמהך סתמא דנדריים מקור לחייבה בכל תאחר (ועי' בראב"ן סי' צ"ה), אבל הביא אח"כ שהטורי אבן באבני מילואים בר"ה שם השיב על ראייה זו דמשכחת שפיר באיש כגון שאמר הרי עלי להביא חטאת יולדת ע"ש, וע"ע בחת"ס בנדריים שם. אבל אח"כ כתב הער"ל נ"ל ע"ד שיצא לראשונים כן מספרי מפורש

עדיין עולת ראייה ושלמי חגיגה, אם הוא עדיין קודם יום ז' של רגל מותר להטמאות, כיון שיש עדיין שהות להטהר ולהביא אותן קודם שיצא הרגל דיש להן תשלומין כל שבעה, ומשום חובות אלו אינן מוזהרין מלהטמא בטומאת ערב אלא בשביעי של רגל דמכאן ואילך עבר זמנם, אינן בליל יום ראשון של רגל וכמ"ד כולן תשלומין דראשון, ומאן דלא חזי בראשון לא חזי בכולן וכמ"ש לעיל מההיא דפ' כ"צ, אבל מיום א' עד יום ז' ולא עד בכלל אם מטמא את עצמו בטומאת ערב ל"ל בה, אינן אם הביא כבר לחובות הללו ברגל מעתה אין כאן איסור להטמא את עצמו אפי' בטומאה אריכתא.¹

מיהו ה"מ מחמת חובות שאם מביאים ברגל פעם אחת יוצא ידי חובתו מכל הרגל, אבל משום שלמי שמחה שחייב לאכול אותן בכל ימות הרגל ואין לך יום מימי הרגל שאינו חייב בהן, אי אפשר לטמאות א"ע בכל ימות הרגל, אף על גב דאפשר לקיים מצות שמחה בשאר כל מיני שמחות

ונ"ל ללמוד זכות על הראב"ד שהשיג על הרמב"ם מהא דלא מטמאה לו, ולא נ"ל לפרש ברגל משום דהכי אמרי' בפ"ק דר"ה (דף ט"ז) אר"י חייב אדם לטהר את עצמו ברגל, תניא נמי הכי ובנבלתם לא תגעו, יכול יהו ישראל מוזהרין על מגע נבילה, ת"ל אמור אל הכהנים בני אהרן, בני אהרן מוזהרין בני ישראל אינן מוזהרין, והלא הדברים ק"ו מה טומאה חמורה בני אהרן מוזהרין בני ישראל אינן מוזהרין, טומאה קלה לא כ"ש, אלא מה ת"ל ובנבלתם לא תגעו, ברגל, וצריך טעם לזה דמוקי להאי קרא ברגל, דאטו רגל מי כתיבי ורמיזי הכא, ובע"כ ה"ט משום דברגל חייב לטהר את עצמו מכל טומאה כדי לקיים את המצוה שהן חוב ברגל, כמו הראייה וחגיגה ושלמי שמחה, שא"א לעשות בטומאה.

ומסתברא דמפני הראייה והחגיגה אינו מוזהר מלהטמא אלא בטומאה אריכתא של טומאת מת שהוא טומאת שבעה, אבל בטומאת ערב כמו שרץ ונבילה ל"ל בה, ואפי' אם לא הביא

כלל דהא וודאי איסורא ליכא כו' דזה אינו דהא וודאי איכא איסורא להטמאות ברגל וא"כ אידי דנקט לא מיטמא לה תני נמי אינה מיטמאה לו וה"ה נשואה נמי.

י. ומתבאר מדברי רבינו שכל האיסור לטמאות עצמו הוא רק מחמת שמפקיע עצמו מחובותיו, וממילא כתב ג"כ דאשה שאינה מחוייבת בהקרבנות ליכא עליה איסור. אבל לכאורה יש לדייק בדברי הרמב"ם שהביא רבינו בסימן שלאחר זה שכתב בסוף פט"ז בה' טומאת אוכלין "כל ישראל מוזהרין להיות טהורים בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס במקדש ולאכול קדשים, וזה שנאמר בתורה ובנבלתם לא תגעו ברגל בלבד", ע"כ, ומשמע מדבריו דהאיסור הוא כדי שיהא נכונים ליכנס ולאכול, ולכאורה אפי' אם כבר אכל מ"מ בעינן שיהא מוכן ליכנס, וגם אפשר דבעינן שיהא מוכן לאכול, דאפי' בשכבר יצא מצותו מ"מ י"ל שצריך להיות מוכן לעולם לאכול עוד מקדשי החג. ועפ"ז אפשר לומר דנשים בכלל איסור זה אפי' אם אינה מחוייבת בשלמי שמחה, דהא האיסור הוא כדי שיהיו נכונים ליכנס ולאכול, ואולי גם הן צריכין להיות נכונים לאכול מקרבן בעליהן אע"פ דליכא חיוב לאכול. [ועי' לשון הר"ח בר"ה שם "שחייבין ישראל לטהר עצמם ברגל בכואם לראות לפני ה'", ע"כ]. ויעוי' בצל"ח ביצה דף י"ח ע"א מ"ש בדעת הרמב"ם, וראה להלן בשם הרב פערלא.

ברגל, הא הרמב"ם כיון דליכא מצוה אפי' לנשואה ליטמא לו, א"כ גם בנשואה איכא איסור ברגל, ולמה נקט דוקא ארוסה. ובקונ' אחרון כתב דכוונת רבינו לומר דנקט לא מטמאה אגב שיטפיה, ומעתה לא תקשי האיך תני מילתא דליתא כלל, שהרי וודאי איסורא איכא לארוסה ליטמא ברגל. ועי' בערל"ג ביבמות כ"ט שכתב ליישב דצ"ל דילפינן מטומאת כהן דאמרין לה יטמא רשות אלמא היכי שיש מז' קרובים אף שאין מצוה בטומאה מכ"מ הותרה, א"כ ה"ה דהותר לבטל ע' דש"ש ודפסח וכו' עי"ש.

ט. קונטרס אחרון: ונ"ל שהרמב"ם מפרש ולא מיטמאה לו היינו ברגל כו'. לכאורה זה תמוה דהא מ"מ תקשי מאי איריא ארוסה אפי' נשואה נמי אינה מיטמאה ליה ברגל כיון שחייבת בשלמי שמחה ואינה מצווה להטמאות לו לדעת הרמב"ם ואין לומר כיון דברגל מוזהרות גם נשים על הטומאה לכך מצוות או ג"כ להטמאות לקרובים כיון דזה בזה תליא לדעת הרמב"ם דזה אינו דמה שייטיה דאיסור טומאת הרגל למצות טומאת קרובים דהרמב"ם לא אמר דתלוי זה בזה אלא לענין בני אהרן דמוזהרים בריש הפרשה על הטומאה מצוים נמי על טומאת קרובים הסמוכים לו באותו ענין משא"כ איסור טומאת הרגל אין לו ענין לטומאת קרובים כלל. ונראה כוונת רבינו דהשתא מודה להרמב"ן דהא דנקט לא מיטמאה בארוסה אגב שיטפיה היא דהשתא תו לא קשה איך תני מילתא דליתא

נמי פטורה וכמש"כ התוס' שם והכריחו הדבר בראיות ברורות מגמ' דידן, ודלא כגמרת ירושלמי, א"כ אי אמרינן דמחייבי בשמחה מוזהרת נמי ברגל בלאו דובנבלתם לא תגעו כדי שלא תפקיע א"ע משלמי שמחה שמוטל עליה, דהא ע"כ עיקר אזהרה זו של ובנבלתם לא תגעו ברגל משום שלמי שמחה הוא שהוא חובת כל יום מימי הרגל, דאלו משום עולת ראייה וחגיגה בטומאת נבילה שהיא טומאת ערב אינו מוזהר עליה אלא ביום השביעי של ימות הרגל וכשלא הביא עדיין עולת ראייה וחגיגה, אבל בהביאם כבר ל"ל בה ומאי ברגל סתמ' דאר"י ותניא כוותיה דמשמע דכל ימות הרגל באזהרה זו, אלא ודאי משום שלמי שמחה קאמר דובנבלתם לא תגעו ברגל, דאע"ג דנבילה טומאת ערב היא מ"מ אסור ליגע בה ברגל כדי שלא יפקיע א"ע משלמי שמחה, ואף על גב דאם אכל כבר ביום זה של הרגל שלמי שמחה יכול לטמאות א"ע בטומאת ערב דנבילה ועד הלילה יטבול ויעריב

וכמש"ל, מ"מ הואיל וכבר הגיע רגל חל עליו נמי מצות שמחה בשלמי שמחה וא"א להפקיע א"ע ממנו ע"י הטומאה, ול"ד למטמאין את א' מהן בשרץ דפריך ויטמאנו במת, ולא חיישינן להפקעה דשלמי שמחה כמו דחייש התם להפקעה דעולת ראייה הואיל ואפשר לקיים מצות שמחה בשאר מיני שמחות, דשאני הכא שמטמא א"ע קודם הרגל, דאכתי לא חל עליו חיוב מצות שמחה וכשיגיע הרגל כבר הוא טמא ואינו חל עליו מ"ע דשמחה אלא בשאר מיני שמחות, והואיל ואינו פקע מיניה מצות שמחה לגמרי, ל"ל בה אם מטמא א"ע, אבל הכא שכבר הגיע רגל ועדיין הוא טהור חל עליו מ"ע דשמחת הרגל בשלמי שמחה נמי א"א לפקיע א"ע ממנו ע"י טומאה", זהו מה שנ"ל בשורש ענין זה של ובנבלתם לא תגעו דמשכחת לה ברגל והדברים ברורים למבין².

והשתא אשה דפטורה מעולת ראייה וחגיגה כדתנן רפ"ק דחגיגה, ואפי' מראיית פנים בעזרה

חייב לטהר עצמו בהן, ואפילו קיים כבר כל חובות הרגל וכו' הטיל הכתוב חובה עליו לטהר עצמו ברגל מצד קדושת הימים עצמן, והיינו טעמא שנשתנו ימים אלו דרגל משאר הימים. משום דכיון דימי הרגל קבועים ומיוחדים בשנה שמטילים חובה על כל ישראל ליכנס למקדש להראות ושאר החובות הבאות משום קדושת הימים האלו, וע"י זה מטילים חובת טהרת הגוף על כל ישראל. סברא הוא לומר דגם קדושת הימים האלו מחמת עצמן מצריכין טהרת הגוף, ולזה הוא דאתי קרא דובנבלתם לא תגעו, והיינו דפסיק וקאמר חייב לטהר את עצמו ברגל. דמשמע דחובת טהרה נוהגת בכל הרגל כולו ואפילו כבר קיים כל המוטל עליו מחובות הרגל, והיינו ע"כ משום דרגל עצמו מצד עצמו הוא שגורם חובת הטהרה משום קדושת היום. וכ"כ בפשיטות הרב המבי"ט ז"ל בספרו בית אלקים שער שלישי (פרק ס"ג) עיין שם בדבריו וכו'. ויתבאר בזה ג"כ לשון הרמב"ם ז"ל וז"ל כל ישראל מוזהרין להיות טהורין בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס למקדש ולאכול בקדשים וכו'. אבל בשאר ימות השנה אינו מוזהר עכ"ל ע"ש, מבואר דס"ל דבכל משך זמן ימי הרגל כולו נוהגת אזהרה זו, ולא הוציא מכללה אלא שאר ימות השנה בלבד וכו', אבל הוא הדבר אשר ביארנו דבכל רגל כיון שהיום גורם להראות במקדש ולאכול קדשים של חובת היום הזהיר הכתוב להיות טהורים מצד קדושת היום עצמו, אפילו כשאינו נכנס למקדש ואינו אוכל קדשים, ע"כ.

יא. מ"ש רבינו לחלק בין הא דאסור לטמאות עצמו ברגל להא דמטמאין אותו במת, משום דהתם אפשר לקיים מצות שמחה בשאר מיני שמחה, אבל הכא כיון דכבר הגיע הרגל חלה עליו מצות שמחה בשלמי שמחה שהיא עיקר המצוה. וע"י מ"ש רבינו בספרו טורי אבן ר"ה דף ט"ז שהוכיח דעיקר האיסור דטומאת הרגל הוא קודם הרגל, משום דק"ל למה לי קרא דובנבלתם לא תגעו ברגל. תיפוק ליה בלאו הכי כיון דבידו לטהר עצמו והוא אינו עושה כן ועי"ז הוא נמנע מלקיים עשה דראייה וחגיגה ושמחה נמצא עובר בידים בעשין אלו המפורשות בתורה בהדיא. וכתב שם לתרץ זה דודאי לענין שלא יטמא עצמו ברגל גופי' לא בעי קרא, ולא איצטריך אלא כדי שלא יטמא עצמו אפילו בערב הרגל. וע"ע ביש"ש ביצה דף י"ז: שסובר ג"כ דאפי' קודם לרגל איכא חיוב לטהר עצמו, וע"י בצל"ח שם שהאריך בדבריו.

יב. אולם יעוי' בביאור על ספר המצוות לרס"ג (הרב פערלא) עשה ב' שכתב דלפי דברי רבינו אין המצוה נוהגת אלא בזמן שבית המקדש היה קיים, וכמ"ש רבינו בסי' ס"ז, ומדברי כמה ראשונים מבואר דהמצוה נוהגת אפי' בזמן הזה, וגם ודאי מעיקר מימרא דרבי יצחק נראה כן, דהא ר"י בזה"ז הוה זמן רב אחר חורבן הבית, וממילא כתב "ולכן נראה דודאי משום חובות הרגל וכן נמי לחובות של שאר ימות השנה לא איצטריך קרא דובנבלתם לא תגעו וכו' אלא כי איצטריך קרא היינו רק לאשמעינן דמשום קדושת ימי הרגל מחמת עצמן

ברגל, והאי אינה מטמאה לו דגבי אשתו ארוסה איכא לאוקמי ברגל וכמו שפירש"י ותוס', ולק"מ מהא למאי דס"ל דאין כהנת מוזהרת להטמא לקרובים. ולפ"ז למדנו דגם רש"י ותוס' ס"ל דהלכה כר"ז האשה מצוות על השמחה הואיל וברייתא זו דאשתו ארוסה לא מטמא' לו דמיירי ברגל מסייעת ליה, דאלו לאביי דאמר אשה בעלה משמחה אין לה ענין לאזהרה זו ברגל כיון דאין רגל חלוק לה משאר ימות השנה אלא וודאי כדפי'.

וא"ת למאי דפי' דאביי דאמר אשה בעלה משמחה אינה מוזהרת בלאו זה דובנבלתם לא תגעו ברגל"י, א"כ תקשה לך הא דתנן בפ"ק דקדושין (דף כ"ט) וכל מצוות ל"ת בין שהז"ג בין שלא הז"ג נשים חייבות, חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים, אמאי לא חשיב נמי לובנבלתם לא תגעו דרגל דנמי נשים פטורות, וי"ל דוליטעמך הא לאביי נשים אינן בכל תאחר כיון דאינן לא בראיה ולא בשמחה ואמאי לא חשיב ללאו דבל תאחר דנשים פטורות, אלא מאי אית לך למימר, כיון דטעמא דאינה בכל תאחר הוא משום דתלה רחמנא לבל תאחר בהבאה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה, וכיון דליתה בהבאה לא משום ראייה ולא משום שמחה ליתה בכל תאחר, ה"ל בכלל הא דתנן התם כל מ"ע שהז"ג דנשים פטורות, דהואיל דפטורה ממצות עשה שהז"ג הוא הגורם לה נמי לפטור מלאו זה דבל תאחר, כ"ש דלאו דובנבלתם לא תגעו ברגל דה"ל בכלל מ"ע הללו, דכל עצמו של אזהרה זו הוא כדי שלא לבטל מ"ע הללו של ז"ג ה"ל לאו זה בכללן.

שמשו, ואיפשר לקיים מצות שמחה בשלמי שמחה בלילה, הא מ"מ בכל יום מימי הרגל מוזהר על ובנבלתם לא תגעו קודם שאכל עדיין את שלמי שמחה בו ביום, וכיון דאשה חייבת נמי בשלמי שמחה מוזהרת נמי על לאו דובנבלתם לא תגעו ברגל כאיש, דהא עיקר אזהרה זו משום שלמי שמחה הוא והרי נמי חייבת בה. אבל אי אמרי' דאין אשה חייבת בשלמי שמחה ושאר חובות הרגל נמי אין נוהג בה, נמצא אין לחלק לגבי דידה בין רגל לשאר כל השנה ואין לה ענין לאזהרה זו של ובנבלתם לא תגעו ברגל כיון דאין רגל חלוק אצלה משאר ימות השנה, מותרת לטמאות א"ע ברגל אפי' בטומאה אריכתא דטומאת מת כ"ש בטומאת ערב דנבילה.

והשתא אתי שפיר דרבנן ז"ל לטעמייהו אזלי, דהראב"ד דס"ל דנשים פטורות משלמי שמחה כמש"כ בפ"א מה' חגיגה, א"כ אין לה ענין לאזהרת ובנבלתם לא תגעו ברגל כיון דאין רגל חלוק לה משאר ימות השנה, וע"כ הא דאשתו ארוסה לא מטמאת לו א"א לאוקמיה דאסורה להטמאת וברגל מיירי, דהא כיון דליתה בשלמי שמחה אין מוזהרין על הטומאה ברגל"י, וע"כ אינה מטמאה לו דקתני אינה מחוייבת להטמא לו, מכלל דנשואה חייבת, וש"מ דנשים נמי מצוות להטמא לקרובים, ודלא כהרמב"ם, ושפיר השיגו מהא. אבל הרמב"ם לטעמיה שפסק שנשים חייבות בשלמי שמחה, וממילא שהיא מוזהרת על אזהרת ובנבלתם לא תגעו ברגל כאיש, דכיון דעיקר אזהרה זו משום שלמי שמחה הוא והרי היא נמי מצוות על שלמי שמחה איתה נמי באזהרה זו

לפרש הא דאמרינן בעלה משמחה דאין זה למימר דאשה אינה חייבת בשמחה, אלא לומר דהכי קאמרינן דמשמחה ליכא למגמר דשאני שמחה שלא חייבה תורה בה הנשים אלא על ידי בעלה מה שאין כן באידך דלא תלו בבעל כלל, ע"כ. יד. קונטרס אחרון: וא"ת למאי דפירשתי דאביי דאמר אשה בעלה משמחה כו'. עיי' בטורי אבן ד' ד"ה צדקות.

יג. אולם עיי' בערוך לנר מס' יבמות דף כ"ט: שמביא דברי רבינו בספרו טורי אבן בר"ה (דף ט"ז): דכיון דאין עלי' החיוב רק על בעלה לא שייך בה איסור לטמאות, והוא חלק עליו שהרי עכ"פ מבטלת מ"ע מאחרים וכי ס"ד דאין בזה איסור, והרי בכה"ג אמרינן בפסחים מדחהו אתה מחגיגתו, ועיי"ש שהוכיח כן מסוגיא דזבחים, ושייך שפיר ולא מיטמאת לו ברגל משום שלמי שמחה. [וע"ע בחי' הריטב"א שכתב

מ"מ אין זה מוכרח די"ל דהיינו טעמא דלא קתני במתני' חוץ מבל תאחר, אפי' לאביי דאמר אשה בעלה משמחה ואינה עוברת על כל תאחר, היינו דוקא בקרבנות דתלינהו רחמנא ברגלים דכתי' ובאת שמה והבאתם שמה, אבל צדקה דאמר רבא שם בפ"ק דר"ה וצדקה מחוייב עליה לאלתר דהא שכיחי עניים, אשה נמי עוברת על כל תאחר בצדקה, כיון דלא תליא ברגלים, והה"נ לשאר מתנות עניים כגון לקט שכחה ופיאה וכיוצא בו שעוברת עליהם בכל תאחר לאלתר כמו בצדקה כמש"כ התוס' שם (דף ד' ד"ה ומעשרות) דאפי' לאביי

אשה עוברת עליו בכל תאחר^{טו}, וכיון דבהאי ל"ת דבל תאחר איכא מילי שנשים נמי עוברות עליהם כגון צדקה ושאר מ"ע דלא תלינהו רחמנא בובאת שמה דרגלים, מה"ט לא קתני במתני' להאי חוץ מבל תאחר, אף על פי שיש לפלפל בזה, הרבה כתוב אצלי במקום אחר אין זה מקומו. ומ"מ אף על פי שאין מהא דבל תאחר הכרח למש"כ, אפי"ה בלא"ה י"ל כן דלא חשיב להאי לאו דובנבלתם לא תגעו בהאי חוץ אליבא דאביי מה"ט דאמרן. ונחזור לענייננו הרי נתברר לנו בראיה ברורה דאשה נמי חייבת במצות שמחה דרגלים כאיש.

סימן סז

בענין טבילה ערב יוה"כ

וממש"כ בסימן הקדום תבין שיש לתמוה הרבה על מש"כ הרא"ש בסוף מס' יומא (סי' כ"ד) גבי ערב יוה"כ, וא"ר סעדיה בעלייתו מלטבול מברך על הטבילה, ואין דבריו נראין בזה, שלא מצינו בהש"ס רמז לטבילה זו כו', ואי משום דאר"י חייב אדם לטהר עצמו ברגל, היינו לטהר עצמו מכל טומאות אפי' מטומאת מת ולהזות

עליו ג' וז', והאידנא אין לנו טהרה כו' אין חוב לטבילה זו ואין לברך עליה ע"כ. ומשמע מדבריו אם איפשר לטהר א"ע מכל טומאה אפי' בזה"ז חייב לטהר את עצמו אפי' ביה"כ יש חיוב לטהרה זו. ולדבריו הוא הדין נמי ה"נ בר"ה חייב לטהר א"ע אם איפשר לו להטהר מכל טומאה^א.

א. והנה עיי' ברא"ש סוף ר"ה פ"ד סי' י"ד שהביא מהירושלמי בפ"ק דשבת (ה"א) ר' חייא רבה מפקיד לרב אי את יכול למיכל כולה שתא בטהרה אכול ואי לא אכול שבעה ימים בשתא, וכתב ראב"י העזרי ז"ל קבלתי שאלו שבעה ימים הן שבין ראש השנה ליום הכפורים, על כן נהגו באשכנז אף אותן שאין נוהרין מפת של נכרים כל השנה בעשרת ימי התשובה נוהרין, עיי"ש, והטור בס' תר"ג הביא דבריו והוסיף ביאור וקורא אותן ז' ימים, לפי שבר"ה לא היה צריך להזהר לאכול בטהרה, שפשיטא שיאכל בטהרה, שחייב אדם לטהר עצמו ברגל ולא נשאר עדיין אלא ז' ימי חול שהוצרך להזהירו עליהן, ע"כ. והחת"ס בהג' לשו"ע סי' רמ"ב השיג דהא בר"ה ליכא חיוב לטהר עצמו ברגל, וא"כ מאי קאמר הטור. ומוכרח מזה דס"ל להטור והרא"ש כשיטת הרא"ש בסוף יומא דאפי' בר"ה ויוה"כ איכא חיוב לטהר עצמו. ומה שהשיג החת"ס

טו. מ"ש רבינו דהא דאינה עוברת בכל תאחר היינו דוקא בכל תאחר דקרבנות דתלינהו רחמנא ברגלים, אבל צדקה דמחוייב עליה לאלתר ולא תליא ברגלים אפי' אשה עוברת, וכ"כ להדיא המאירי בר"ה דף ו': וז"ל "ומ"מ לקט שכחה ופאה וצדקה הואיל ואינן תלוין בעליית הרגל עוברים בכל תאחר הן נשים הן זקנים הן כל שאר הנזכרים", ע"כ. וע"ע בחי' הגרי"ז בקונ' קה"ח עמ' ח' שהביא מהספרי פ' מטות שמרבה אשה לאיסור כל תאחר, והעיר מגמ' דידן דמספקא ליה לר"ז, וצידיד שם דאולי הספרי קאי לענין כל תאחר דצדקה דלא תליא ברגלים ולכן אשה עוברת עיי"ש. והיינו כדברי רבינו דאפי' אם אינה חייבת בכל תאחר דרגלים חייבת לענין צדקה, אלא דצ"ב למה בענין ריבוי מיוחדת לרבות אשה לאיסור זו, ואולי משום דהיא אינה חייבת בכל תאחר דרגלים בענין לרבות שהיא חייבת לענין שאר דברים.

עלמו וכו' ועל דצריו סוכצ הסוגיא, ע"כ שפיר פריך חידוש לחומרא הוא וכו', וק"ל. ועדיין ל"ע צמס' מ"ק ז' ע"ב [צבא דקאמר] מהתם לא גמריין דחדוש הוא וכו' ע"ש ח' ע"א תוס' ד"ה נפקא וכו' ומכרש"א שס"ג.

דף ד' ע"ב: והרי השאת יולדת וכו'. מצואר צכאן דקרבן
אשה איתא צבל תאחר, וא"כ ל"ל מה
דלוציעא ליה לר' זירא פ"ק דר"ה נו' ע"ב] אי איתתא איתא
צבל תאחר, היינו אי איתא צמן ג' רגלים כאיש. כיון דאינה
מלוזה לעלות לרגל [תגיגה צ' ע"א], אצל צבל תאחר איתא,
עיין ס' המלות לרמב"ם [מ"ע] ס"י ל"ד [צרמב"ן] ל"ה. ואין
לומר דהכא הצעל חייב צבל תאחר כיון שהוא לריך להביא
קרבן עבור אשתו, זה אינו, דאינו אלא מתנאי תבוצה, ובי היכי
דלריך לשלם חוב אשתו כך לריך להביא קרבן אשתו, והגובר
מוציא ממנו מדר' נתן, אצל אין עליו חיוב נדר או צל תאחר
כלל רק על האשה ל"ה. ועיין לשון תוס' צ"ב קס"ו ע"א ד"ה
נכנס וכו' צמ"ש משום צל תאחר היו דוחקות וכו' ע"ש, ועיין
היטב רמב"ם פ"ד ממעב"ק הלכה י"ד וע"ש [צלחם משנה],
ובמדומה לי שנמצא מזה צעורי אצן על ר"ה ל"ט.

אמר שמואל בכו"ף עד שיאמר שאני אוכל דך וכו'. עיין רש"א צמס' תוס' שכ' דלס"ד דשאני אוכל לך לחוד נמי אסור, היינו צמסרוב צו, ואפ"ה מודרני לחוד, אע"ג דמסרוב צו, וצמיר כי האי גווגא שעובר לפניו ה"ל ידים מוכיחות, מ"מ להס"ד הוב ס"ד דמודרני לא הוב אפילו יד כלל ע"ש. ולריך לומר לפ"ו צמסקנא דהוב יד, א"כ משנתנו צחינו מסרוב, דאי מסרוב אפילו מודרני לחוד הוב ידים מוכיחות. ואין לומר היא גופא קשיא לוקמא מתני' צמסרוב צמודרני לחוד מהני ואוכל לך לחוד נמי. וי"ל כדאמריין צש"ס [ה' ע"ב] דאי איתא מתני' כמ"ד ידים שאינן מוכיחות הויין ידים ליתני שאוכל צלא לך, ה"ג אי חיירי צמסרוב אפילו אי ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים, מ"מ צמסרוב הוב מוכיחות, ולמה לי לך, אע"כ מתני' מיירי צלא מסרוב וכמ"ד ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים, ומש"ה קתני לך, א"כ ממילא מודרני ממך לא מהני. ולמה נכתובו תוס' [ה' ע"ב] ד"ה ליתני שאני אוכל וכו' ע"ש. מיכה לפ"ו לא לריך לאוקמא בצרייתא כמ"ד הויין ידים, אלא מיירי צמסרוב ל"ה, וצרייתא לא קשיא ליה מ"ע תני לך כמ"ש הר"ן (לח) עיין וק"ל ל"ט.

דף ד' ע"א: ועוד האי חידוש לחומרא הוא. הקשו תוס' [ד"ה חידוש] מעדים זוממין, ותיירלו, ע"ש. והנה קושייתם הוא ע"פ הפירוש הפשוט דחידושא דעדים זוממין החומרא דפסלי לקמאיליא, וע"ז יפה תירלו תוס' דהתם אין לך צו אלא מחידושו ואילך מכאן ולהבא, אצל הכא נימא ק"ו אם צשארי נדריס דקילי עובר צבל תאחר, מזיר דחמיר דאפילו אוסר עלמו מחרננים הוב מזיר מכל, לא כ"ש שיטצור על צל תאחר וא"ש. ומכל מקום יש לפקפק קצת ולומר הינה הנודר צמיר ממש ואמר להדיא הריני מזיר י"ל ק"ו כנ"ל, אצל אם צחמת לא הזיר עלמו אלא מחרננים, נכי דחידושא רחמנא שיהיב מזיר צבל, מ"מ נימא אין לך צו אלא חידושו נדרה הוי וצל תאחר אינו עובר, וי"ל זה.

ברם דא ל"ע, להריצ"א צתוס' סנהדרין כ"ז ע"א ל"ב] דס"ל החידוש הוא קולא דכשירא דצתרא, ואפ"ה אין לומר צבו חומרא לפוסלו למפרע ולומר אין לך צו אלא חידושו כשרות צתרא, אצל קמאי מיפסלי למפרע זה לא אמריין. ונראה לי דהוב כדבר שהיב צכלל וילא לידן דבצר החדש אי אהי יכול להחזירו לכללו לשום דבר לא להקל ולא להחמיר. והריצ"א מפרש כן צצשר צחלב דהחידוש קולא שריותא דתרו ל"י כולי יומא, ולא נוכל למילף מיניב חומרת טעם כעיקר שהוא ילא מכלל כל החורה צין להקל צין להחמיר, וא"כ ל"ע צשמעתין מאי פריך האי חידוש לחומרא הוא, מה צכך, עכ"פ אי אהי יכול להחזירו לכלל שאר נדריס לצל תאחר ול"ע לכאורה.

והנלע"ד דריצ"א נמי לא אמר למילתי' אלא לרצא דס"ל גבי עד זומם [סנהדרין שס] מכאן ולהבא הוא נפסל, ואיבו נמי ס"ל צצ"ה חידוש הוא צחולין ק"ה [ע"א]. ולטעמיה אזיל ג"כ צסנהדרין ע"ה ע"א גבי עדי עריפה שהחמו. אצל רצ אשי פליג שס וס"ל דפטורים משום דליתא צזוממי זוממין, ופירש"י [ד"ה לפי שאינן] אצל רצא ס"ל עד זומם חידוש הוא ע"ש, וא"כ רצ אשי ס"ל כיון דחידושו דעד זומם הוא קולא, אין להחמיר עליהם לדוגם עוד צעדות שאי אהי יכול להזימה, ולא ס"ל כרצא דינא מן הכלל צכל דינו. ורצ אשי ס"ל צחמת צצ"ה לאו חידוש הוא, ואי טעם כעיקר דאורייתא מצצ"ה או דס"ל געולי נכריס ומשרת הוב צ' כתוציס הצאים כלאחד וכפירש"י צחולין סוגיא דזרוע צשלה [ל"ה ע"ב סד"ה לטעם כעיקר], ולעולם לרצ אשי ליתא להא דריצ"א, ושמעתין אללא לשנויא דרצ אשי שאמר מזיר שטימא

תאחר ובל יחל, ולא קאמר דנשים פטורות כמוש"כ במצוה קנ"ו שם דנשים פטורות מלאו דלא יראו פני ריקם, עיי"ש.
(לה) עיין רמב"ם פ"י מהל' שגגות ה"ו ובלח"מ שם בשם פיהמ"ש.
(לו) עיי"ש ו' ע"א באבני מילואים סוד"ה אמר רבא.
(לז) וכ"כ בשיטמ"ק ה' ע"א סוד"ה וכן כתב הרשב"א.
(לח) ד"ה אלא ה"ק, וע"ע ברין ה' ע"ב ד"ה אמר רבא.
(לט) עיין בחי' לקמן (ו' ב') ד"ה וארווח לך.
הודפס מאתר אוצר החכמה

לא) עיין תוס' סנהדרין כ"ז ע"א ד"ה אין לך.
(לב) בחוס' שם לא נזכר בפירוש "ריב"א" אלא בשם "יש מפרשים". אבל מתוס' מ"ק ח' ע"א סוד"ה נפקא, מוכח דהאי "יש מפרשים" הוא הריב"א, עיי"ש. וראה גם בחי' מרן ב"ב ל"א ע"א ד"ה א"ל רבא, יחס מרן בפשטות פירוש זה להריב"א.
(לג) ע"ע מש"כ מרן בזה בשו"ת יו"ד סי' פ"ה ד"ה והנה כבר, או"ח סי' ק"מ ד"ה ובחי', חי' חולין ק"ג ע"ב סד"ה ועיין בזבחים, שם ק"ה ע"א ד"ה אי חידוש, ובחי' ב"ב ל"א ע"א סד"ה א"ל רבא.
(לד) וע"ע במצות ל"ת קנ"ה, קנ"ז, דבקרבות איכא לאו דלא נתם סופר <על השי"ט> - נדריס / סופר, משה בן שמואל [עמוד 11] {726077}

עוד טעם דר' זירא בעי זירא בעי דאיש חייב לבוא לעזרה לסמוך, אבל אשה פטורה מסמיכה

מיהו י"ל דמשום הכי מיבעיא לר' זירא מאשה לחוד ולא משאר פטורי ראייה. משום דאשה פסיקא ליה לעולם אפילו אין לה בשר מנדריס ונדבות וצריכה להביא שלמים מיוחדים לשם שלמי שמחה, אפילו הכי אינה בביאת עזרה כיון דפטורה מן הסמיכה. משא"כ שאר פטורי ראייה שהן אנשים וחייבין בסמיכה לא פסיקא ליה, דהא אם מביאים שלמים מיוחדים לשם שלמי שמחה ישנן בביאת עזרה משום סמיכת השלמי שמחה.

וכבר פירשתי למעלה (דף ד' ע"א ד"ה צדקות) דאע"ג דלאביי גופיה אשה אינה עוברת בכל תאחר, אפילו הכי לא תני לה במתני' דפ"ק דקדושין (כט ע"א) גבי מצות ל"ת שנשים חייבות חוץ מבל תקיף, בדבר שאינו תלוי בביאת מקדש כצדקה ושאר מתנות עניים, אשה נמי עוברת בכל תאחר. ועוד דשנה בלא רגלים אפילו בדברים התלויים במקדש כקרבנות, אפילו אשה דליתה לא בראייה ולא בשמחה⁴⁷⁷, עוברת בכל תאחר כיון דאין כל תאחר זה תליא בביאת מקדש כלל⁴⁷⁸.

אשה עוברת ב"ת בדברים שאינם תלויים במקדש, וכן בשנה

[אמר אביי וכו']. עי' לעיל ע"א בא"ד אמר רבא וצדקה וכו', שרבינו נקט דהרמב"ם פסק כאביי ע"ש בדבריו. ועי' להלן משאגת אריה].

[דן אי אשה חייבת בשמחה — ונדעת הרמב"ם והראב"ד]

[משו"ת שאגת אריה סימן סו]

בעי ר' זירא אשה מה היא בכל תאחר, מי אמרינן הא לא מחייבי בראיה, או דילמא הא איתא בשמחה, אמר ליה אביי ותיפוק ליה דהא איתא בשמחה. ומי אמר

אביי הכי והא אמר אביי אשה בעלה משמחה. ומשני לדבריו דר' זירא קאמר.

ולבאורה נראה דהלכה כאביי דכתרא הוא, דאמר אשה בעלה משמחה והיא אינה חייבת במצוה זו, והרמב"ם כתב בפיי"ד מהל' מעשה הקרבנות א' האיש וא' האשה עובר בכל תאחר אבל היורש אינו עובר בכל תאחר ע"כ. וכתב הכסף משנה אחד האיש כו' שם בעי' דאפשטא. ומש"כ אבל היורש כו' גם זה שם בעי' דאפשטא אליבא דרבי זירא, אף על גב דמשמע דאביי פליג, נקטינן כרבי זירא ע"כ. ודברי שגגה הן ונחלף לו בין בעיא לבעיא, דהא דיוורש אינו בכל תאחר הוא בעיא דאפשטא התם אליבא דכ"ע, מדתני רבי חייא מעמך פרט ליורש. וההיא בעיא דאשה מה היא בכל תאחר אפשטא אדר' זירא להאי גיסא דעוברת משום דהא איתא בשמחה, ולאביי דאמר אשה בעלה משמחה אפשטא לאידך גיסא דאינה עוברת. ומכל מקום יש לתמוה על הרמב"ם למה דחה דברי אביי דכתרא הוא ופסק כר' זירא, ובפ"א מהל' חגיגה כתב והשמחה האמורה ברגלים היא שיקרב שלמים יתר על שלמי חגיגה כו' ונשים חייבות במצוה זו. וכבר השיגו הראב"ד א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא שמח אותה. ע"כ דעתו ז"ל לפסוק כאביי דאמר אשה בעלה משמחה, והכ"מ כ' עליו ואין זה תפיסה על הרמב"ם למה לא האריך לבאר זה ע"כ. תשובה דחוויה היא, דוודאי חידוש גדול הוא ואין מהראוי להשמיטו.

ועוד שהגמ' בפ"ק דקדושין (דף לד, ע"ב) קפרינן אהא דאמר אביי אשה בעלה משמחה אלמנה מאי איכא למימר ומשני בשרוי אצלו, וכל זה היה להרמב"ם לבאר ולא להשמיט כי הלכות גדולות

❖ תורת אריה ❖

ע"ש בדבריו. וע"ע בשאגת אריה (סוף סימן סו) שכתב, דאשה בכלל כל תאחר בנוגע צדקה לקט שכחה ופאה ע"ש. [ועי' לעיל הערה 108]. ועי' באבי עזרי (הל' מתנות עניים פ"ח ה"א ד"ה והנה הטורי אבן), שמצדד, דאפילו אם לא היינו מוצאים נפק"מ למעשה בדינים שעוברת כל תאחר, מ"מ ודאי דאשה מוזהרת על לאו דכל תאחר, ולכן לא מנו ליה בקידושין כלאו שאשה פטורה עליו, כיון שגם לספיקו דר' זירא אשה ישנה בלאו דכל תאחר, ולא הופקעה ממנו, אלא שבמציאות לא משכחת לה שתעבור כי זמן החיוב בג' רגלים

דנשים איתנהו בשמחה. 477. ר"ל גם לאביי. 478. מסיק דנשים חייבות בכל תאחר בדבר שאינו תלוי במקדש וכן בקדשים באופן שעבר שנה, וכ"כ לעיל ד"ה צדקות ע"ש. וכן מפורש בריטב"א כאן ד"ה בעי ר' זירא. וכ"כ בשפת אמת (וב ד"ה בגמ' בעי ר' זירא) דאשה עוברת בכל תאחר בצדקות דלא שייך ברגלים, וגם בכל תאחר דשנה בלא רגלים, [וגם אביי ו,ב מודה בהא, כמ"ש הטורי אבן כאן דמהאי טעמא לא תני במתניתין פ"ק דקידושין חוץ מבל תאחר ע"ש], וגם נ"מ בלא קיימה הנדר כלל, דעוברת עכ"פ בכל תאחר וכו',

גירסת הגר"א

חולין הרי שהיה חכם לא יטר לו לעצמו והדין נותן אם מפר לאחרים לא יטר לעצמו ת"ל לא יחל דברו לא יעשה דברו חולין. לא יחל דברו מגיד שעובר על כל יחל. על כל תאחר מגין ת"ל כי תדור נדר לה' וגו' מגיד שעובר על כל תאחר ועל כל יחל. לא יחל דברו. ר' אליעזר אומר [שבוטות כ] לעשות הבטאה כשבועה. **רבי עקיבא אומר ככל היוצא מפיו יעשה: ואשה. מקיש אשה לאיש מה איש עובר על כל יחל ועל כל תאחר אף אשה עוברת על כל יחל ועל כל תאחר שומע אני משתבגר**

חולין [נדריס פא] הרי שהיה חכם לא יפר לו לעצמו והדין נותן אם מיפר לאחרים לא יפר לעצמו ת"ל ולא יחל דברו ולא יעשה דבריו חולין. לא יחל דברו [שס ג] מגיד שעובר על כל יחל. ועל כל תאחר מגין ת"ל (דנריס כג) כי ידר נדר לה' וגו' מגיד שעובר על כל יחל. ועל כל תאחר ועל כל יחל. ולא יחל דברו. ר' אליעזר אומר [שבוטות כ] לעשות הבטאה כשבועה. **רבי עקיבא אומר ככל היוצא מפיו יעשה: ואשה. מקיש אשה לאיש מה איש עובר על כל יחל ועל כל תאחר אף אשה עוברת על כל יחל. ואשה שומע אני משתבגר**

משתבגר

עמק הנצי"ב

משום די שנו בשאלה, כדאי ביצמות ד"כ אי דעשכ דתגלחת מלורע דוחה ל"ת ועשה דנזיר ע"ש. אבל נדריס דומה להקדש כסדרת כירושלמי, והקדש ודאי אינו נותר בשביל מלוא אי יש זה הנאה, כמבואר ברכ"ש ד' כ"ח אי שופר של עולה אסור לתקוע זה. וכ"כ נדר דלמסר ישיבתו בסוכה אף בלא הנאה. מיכו כירושלמי דעבי קרא בשבועות, י"ל דסובר דאין עשה דוחה ל"ת ועשה שישנו בשאלה, ותגלחת מלורע שאני דגדול השלף. [או כמש"כ הרמב"ם דנזיר מלורע אין זו עשה דקדוש יחי. וכ"כ ודאי מבואר מהכירי שהביא ברי"ף שלחי מ' פסחים דאין עשה דוחה ל"ת ועשה דשבוטת]. וסבירא לי מוחלט אסור בתה"מ. ופי' בתוי יצמות שם ד"כ ואכתי. ותליא ג"כ במחלוקת הסוגי שצחלמוד דידן. דהא תלמוד דאין עשה דוחה ל"ת ועשה שאין שוב בכל, כדמוכח ממכח סוגיות שהביא בתוי הנ"ל. ולא כסוגיא דנזיר ד' נ"ח. וז"ל משום דשאני מלורע דגדול השלף, וא"כ אין ראי' דדחי ל"ת ועשה שישנו בשאלה. [מיכו זהא דל"ת ועשה שאינו שוב בכל, י"ל עוד טעם דלא ילפינן מראשון, כמש"כ דפי' נשא פי' ז' בס"ד]. ומסוגיא דידן בנדריס אין ראי' לשום נד, כיון דקרא קדוש לאיסור נדר ולביתר דשבוטת: חולין. כלומר שכרי הקדש על עצמו. וכשהוא מתיר נדרו, ה"כ מחלל הקדשו ועושיכו חולין, וכוא מלשון חילול כפרש"י ז"ל. [ועוד יש כונן בתיבה זו בתוספתא נדריס והביא ברי"ן ריש פ"ג, אף נדריס שאמרו מותרין בן מגין שלא יבא אדם נודר בהם כדי לבעול, ת"ל לא יחל דברו, לא יעשה דבריו חולין. ופי' חולין מלשון חול, שאינו מקפיד עליו כמו על הקדש. ומפרש לא יחל דברו, בשעה שמדבר לא יוליא דבריו לבעול, וכוא מיתורא דקרא כמש"כ לעיל בהג"כ. אבל אין זה מענין הספרי דמייורי בנדר מכבד]: הרי שהי' חכם כו'. דברו יתירא דריש, לדייק אף שהוא חכם ומיחל לאחריו, אבל דברו לא יחל: אם מיפר לאחרים. שאינו מיפר עד שלא ידור: לא יפר לעצמו. שמיפר עד שלא ידור כדלעיל: ועל כל תאחר מגין. יראו זה לרבות כל יחל בנדרי גבוה עם שעובר עליהן בצ"ח. לשון רמב"ן בצב"מ עשה ל"ד. פי' משום דעיקר הפרשה מייורי בנדרי צטוי. ואשמעין התנא דמכ"מ עובר בצ"י על נ"ג ג"כ. אבל אין לשון על צ"ח מגין משמע הכי. וע"ע להלן מה שיש לדקדק לפי זה. והנראה דהספרי מייורי בנדרי צטוי, ובאופן

שחל בשעשה דכיינו בלדקס לכ"ע, ולכר"ש ז"ל בכל דבר מלוא שכוה בכלל דקדק. והכח בצרייתא שכוה ברכ"ש ד' ו' נפיל מדכתיב צ"י וכי ידור נדר לה' חלקין זו דקדק. אבל הספרי חולק, כמבואר צ"י חלק שם דילוף מלכי חלקין לקדשי צב"י. ומג"ש דנדר נדר יליף, דמה נדר האמור שם הוא בצ"ח וזכיינו נדרי גבוה, אף נדר האמור כאן כיינו בנדרי צטוי הוא בצ"ח ע"ש. וכן הוא בתוי"כ פי' בחוקתי פ"ג ע"ש. וכיינו דקאמר על צ"ח מגין שעובר על נדרי פרש"י ז'. מיכו באוסר על עצמו, ממילא מובן שלא שייך צ"ח כלל כמש"כ ברי"ן נדריס ד' ג' אי ד"כ ומכ נדר כו': ת"ל כי תדור נדר לה'. כלומר וילפינן כעין ג"ש דכתיב בתרווייהו נדר לה': ועל כל יחל. כלומר כשנדר קרצן וכן כל הדומה לקרצן כמו שיודר לכה"כ או לנדק או לכה"כ, ועברו עליו ג' רגלים כסודק הוא חייב משום צ"ח ומשום צ"י. מלשון הרמב"ם בצב"מ ל"ט קנ"ז. והרמב"ן ז"ל צמ"ע הנ"ל חלק עליו ח"ל, ולפי"ד שעובר ג' רגלים משום צ"ח, אבל משום צ"י אי"ע עד שיעבור עב"י וא"י לקיימו, ואין לצ"י ענין ברגלים, עכ"ל. ויש לכתוב ראי' להרמב"ן מהא דנדריס ד' ג' צ' בשלמא כו' צ"י דנזירות כיכי משכחת לה, ולוקמי באופן שעובר על צ"ח וכדמפרש הש"ס שם להלן, אלא אין זה משום צ"י: ועל ב"י, אבל היוצא מפיו יעשה ר"א אומר כו'. כל"ל וכ"כ צ"ש: לעשות הבטאה כשבועה. יש לפרש לענין הא דאי בשבועות ד' כ' אי, מצטא שבועה, וילוף מדכתיב לכל אשר יבעט וגו', וכיינו לקרצן, וכדור יליף מאו מצטא שפתיו, ועדיין לא ידענו למלקות, דכרי מלינו חילוק בין איסור למלקות כמו לענין נשבע בכינון לכמה פוסקים. וע"ע בר"ן שבועות ריש פ"ג לענין כהפסכה, וילוף כהא מדסמין לא יחל דברו כל היולא מפיו, לחייב מלקות על הבטאה. ויותר נראה לפרש כבטאה, כיינו בכל לשון ובאחיזה אופן שמדבר ומכוין לשבועה, וכיינו ידות. וזהו דאי בנדריס ד' ג' צ' אית תנא דמפיק מכלל היולא מפיו יעשה: רע"א בכל וגו' ואשה מקיש כו'. ר"ע אינו חולק על ר"א, ודרשה צפ"ע הוא ע"ש בפסוק. ויש זהו גו' שגות, וכ"כ עיקר וכן מפרש הז"ר לפ"ד: מקיש אשה לאיש. וא"י מוסיף על ענין ראשון: אף אשה כו'. ח"ע"פ שאינה עולה לרגל תתחייב בצ"ח ברגלי האשה העולה שם. לשון רמב"ן שם. וכיינו לפ"ד דמייורי צ"י. וקשה הא איבעי להו ברכ"ש

גירסת הגר"א

משתבגור ת"ל בנעוריה בית אביה אי בנעוריה שומע אני אפילו קטנה ת"ל ואשה הא כיצד יצתה מכלל קטנה ולכלל בוגרת לא באה מגין שהיא בהפלאה הרי אתה דן נאמר כאן נדר ונאמר להלן נדר מה נדר הנאמר להלן בהפלאה אף נדר הנאמר כאן בהפלאה מכאן אמרו בת י"ב שנה ויום אחד נדרים קיימים בת י"א שנה נדרים נבדקין. כי תדור נדר את שתסמוך נדרה לדבר הגדור הרי זה נדר ואם לאו אינו נדר אתה אומר את שתסמוך נדרה לדבר הגדור הרי זה נדר או עד שתדור לשם ת"ל לנדור נדר מ"מ. הא אין עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון את שתסמוך נדרה לדבר הגדור הרי זה נדר ואם לאו אינו נדר: ואסרה אסר. אין אסר אלא

משתבגור ת"ל בנעוריה בית אביה אי בנעוריה שומע אני אפילו קטנה ת"ל אשה הוא כיצד יצתה מכלל קטנה ולכלל בגרות לא באה מכאן אמרו חכמים בת י"ב שנה ויום אחד נדרים קיימים. את שתסמוך דבריה לדבר שאפשר לה להינדר הרי זה נדר ואם לאו אינו נדר אתה אומר את שתסמוך נדריה לדבר שאפשר לה להינדר הרי זה נדר ואם לאו אינו נדר: ואסרה אסר. אין אסר אלא

שבועה

שבועה

עמק הנצי"ב

ד' ד' צ' אי אשה ישנה צני"ת. ולי"ל דלא ידע כש"ס החס מהאי צרייחא. ולכאורה ע"כ ל"ל כן מנדרים ד' ד' צ', דפריך ללא מעתה הטאת יולדת נמי קא עבר עלה צני"ת ע"ש. וזה דוחק. חבל למש"כ ניחא, דודאי צנודי גבוח קא מיצעי לכו דחלוין צני"ת לעזרה, והכא מיירי צנודי צעוי. וס"ד כיון דחלוי צאצ ובצעל, קיל נדרה שלא לחייבה על צ"י וצ"ת לעולם, או עכ"פ עד שישמעו ויקיימו. וע"ע מש"כ הגאון ר' רפאל צעל וצד הכחן צדורש הנדפס בספר זכר לדיק, דו"ל שנדר אחר עבודה, או הצעל שמחוייב להצ"א, וצ"ת חלוי צנודי שיהא צני"ת הנדרה לעזרה. והגאון ש"ח ז"ל הצעורה סי' ס"ו כי להוכיח מכאן צני"ת דאשה ישנה צני"ת, ואפשע צע"י דר"ז ע"ש. והא דנדרים ניחא לפי מש"כ הגאון צעל ע"ש צרי"ש, דצ"ת דשנה צלל רגלים לא חלוי צני"ת לעזרה, ופשיעא דישנו צני"ת. מיכו האי צרייחא ע"כ מיירי צנודי, וצנודי דקרב לתי צ"ת דשנה כלל, כמש"כ הגאון כ"ל. ולא חקשה מהא דאי צנודי ד' כ"א צ' אי דלא הפר לה פשיעא דחייבת מלקות, דחיינו צנודי דמפורש צנודי איש או אשה, חבל צנודי לריכא. ומכאן ראי ג"כ למש"כ דלא מקשינן נדרי לגזירות לכל מילי: משתבגור. כלומר אפי' בוגרת צרעות אפי' לנדרי. חבל הא פשיעא דנערה צלל אשה כמו צלל הצנודי: ת"ל בנעורי אי בנעורי כו'. כ"ל. והוא הפסוק צני"ת אביה בנעורי, וכן העתיק רש"י ע"ז הפסוק. ופי' צנודי: אפי' קטנה. ורש"י כתב צפשיעות בנעורי ולא קטנה ולא בוגרת כו'. ולכאורה קשה עה"ס, הא סתים צ"י תלל כרי"מ דנערה המאורסה אינה קטנה, ע"ש פי' כ"א. וחן, הא אפי' רבן דרי"מ לא מחייבי צנודי המאורסה חלל משום דכתיב נער חסר, כדאי צנודי ד' מ, חלל כאן נערה, הא כ"מ ש"י נער אפי' קטנה צנודי, והכא ליכא מיעוט לאפקוי מפשעא. ולי"ל דהספרי סובר כהירושלמי שם כ"ע, דאי מ"ט דרי"מ נער חסר כתיב צנודי, ופי' צעל פ"מ דמשום שכוה חסר משמע דוקא גדולה ולא קטנה, ולא כש"ס דילן, פי' צנודי שם. הא כאן דליכא מיעוטא שפיר י"ל דקטנה צנודי. [ובעל קרי"ע הגיה מ"ט דרבן נער כו', וכש"ס דילן. חבל לא חתי שפיר לפי גירסתו לחלן, מה מקיים ר"מ נער חסר, ר"א צעל ר"ל נערה אי שלימה כתיב צנודי

ולמדע עכ"פ שהיא גדולה, ופי' הוא עלה לימד דאפי' צנודי דכתיב חסר נמי דוקא גדולה, וזה להיפך מסוגי דילן חליצה דר"ל. ותו קשה לי, דמה לו להוכיח מהא דכתיב צני"ת גדולה, דיש לדחות ולזיל דתרי אפיכח והיא כנודתה, דוקא ככא פי' הכתוב ולא צני"ת. תיפוק לי' ממולי' ש"ר דכתיב חסר ומכ"מ דוקא גדולה, דהא כתיב ואם חמת היא וגו'. חלל עיקר צעל פ"מ וכג"י ישנה]. והשתא ניחא דרש"י חז"ל לשיטת ש"ס דילן: אפי' קטנה. וצ"ת מה"ת להחמיר צנודי יותר מצנודי לק"מ, דס"ד איש שחלוי צנודי עלמו לצדו צע"י דעת גדול, חבל אשה דדעת אחרת מקימה לא צע"י הפללה. וכמו לענין קידושין דישנה צנודי ולא צנודי צקטן מטעם זה: מכאן אמרו. משנה נדה ד' מ"ה צ': בת י"ב שנים כו'. ודין הפללה סמוך לאשה דתנן החס, י"ל דילפינן מנזירות דכתיב צנודי ויהא איש או אשה כי יפליא, וגילוי מילתא הוא. וכמו דילפינן צנודים צני"ת מופלח כ"ה צנודי. ועוד י"ל דילפינן צנודי חלל אשה לאיש. וצנודי לפי הס"ד דקטנה ג"כ נדרה נדר, היינו משום דצנודי משמע כ"ה. וגם כי מסתבר דחלוי צנודי חלל, ומה לי קטנה או גדולה. חבל לפי האמת ודאי נפ"ל מהקישא הפללה צנודי. ועוד לפי הדרש להלן צנודי צ"ת אפי' צע"י שא"י למוכרה, ע"כ ל"ל דמופלחת נדרה נדר: כי תדור נדר לה' את שתסמוך כו'. כ"ל, וכ"ה חז"ל והספרי: לדבר שאפשר לה. ביאורו לעיל: אין אסר אלא שבועה. קאי צע"י חלל צנודי ד' כי אי דאיסר צנודי, ומכני קראי ילף, חלל דסובר דמדחטילו הכי צין נדר לצנודי, ש"מ דצנודי נדר נדר. חבל אפי' סובר דאיסר לאו צנודי ממש הוא. ומהא דכתיב או אסרה אסר על נפשה צנודי, מייחסי ראי דלאו צנודי היא חלל מיתפוס צנודי. וכבר הקשו חת"י והצנודי מהא דכתיב ואסרה איסר צני"ת, ומהא דכתיב כל נדריה ואסריה אשר עליה. ומתרי משום דלא כתיב, י"ל דקאי על הנדר דלקמ"י. ופי' ואסרה צנודי נדר כרי עליו איסר, וה"ה נדר כמו לרצא. והחריף מוכרין נעע ש"י [ז"ל] צנודי כג' מוכרין מקראינאווי כתב, דאפי' ורצא לשיטתיהו צ"י השואל דאפי' כרי יאשי ורצא כרי"מ, ולרי"א מולל כתיב או ש"מ דאלקמ"י קאי, ולרי"מ דמי כדכתיב, או ו"כ ע"כ צנודי קאמר. וצ"ת ניחא שלא יקשה לחז"י מהא דספרי, דחנאי

זלזול דאס יחמירו צאצילות דרצנן לא יכוח תפילין והרי רלו כחמיס
 שהי' ספק דבריהם להקל וצאצילות יהי' ועולם ספק להחמיר וניה
 ארצה הקילו זנה בסקפ דלורייחא ג"כ כיון דלין כאן רק חומרה
 דרצנן בסקפ לא רלו להחמיר והכיחו הדבר על דלורייחא אף להקל
 כמו דמיליו צעירונן דף ק"ז ע"ב לענין קרעף יוהר וציה סאחיס
 קרי למטול לים ע"י"ש והיה בתפילה כיון דמלדרייחא אין טעיר
 לרנר ואפי' צרכה אחה ילא, ועודרצנן הסיפו הרצה תפילות,
 והס רלי שהי' ספק דבריהם להקולא להיות הפרט ב"ן דלורייחא
 לרצנן, וכאן אס' ילטרך להחפול' ילטרך להחפול כל ההפילס ויהי'
 ג"כ חשש צרכה לנעלה, כמו צאצילות דיהי' קולא לענין תפילין
 דלין מניח ציוס ראשון, וע"ה צנה שתיקנו התפילות הכיחו הדבר
 על דין דלורייחא שלא להחפול גם בסקפ שהיא מלדורייחא - וע"ה כ
 בק"ס כיון שפרעה ראשונה וטליטת דלורייחא משום אונס ויליב ויס
 שיעור מלדורייחא לא רלו להקל כן יל ברך אפער ציטוב דבני
 סרנטיס, ועדיין יס להתיישב צדבר ועיין ב"כ"ו פ"י מכלאים וחקלר
 צוס אזלי ארכה בנקי"א לצאר יוטר :

וער (יב)

דברי השאג"א ק"י ק"ו שהביא רמ"א לשיטת הרמב"ם
 דהלכות כ"ד דנשים עוברות בצל החמה הוליד ואיחא
 בטומאה ודלא כב"י צ"ה ו' ומה דלדריק בדרים ד' והרי מנחה
 יולדת דלא אחיה לכפרה ועוברת צ"ה הרי נשים עוברת צ"ה,
 והוא להחריף ק"י גדולה ח"ך יקרום בגו' באלן ויה דלדריק לן
 צמקוס אחר ובתבוי' לו דלדעתי אן כאן רמ"א דלפי המבואר בדרים
 ליה וצ"ה ק"ד דלדס מציא קרנן עט"ר על אשמו ע"י"ש ובדרים
 דלדס עניין קרנן יולדת על אשמו טעוה דמחוקל כפרה ח"ל דעת
 וכיון דלדעתי עט"רילי ולי' כלום והבעל מציא צ"ה הוה העובר
 על צל החמה כמ"ל: מציא ומה דלדריק צ"ה הוה בלשון שררה
 צדבר דבעל אין מוסיב לטלס כדדה כח"ש חוק' צ"ו ור"ן בדרים
 ס"ס ואס' יס לס ככסיס ולין מציאה מציב לן אס אשם עוברת על
 צ"ה אצל ציולתס הוה העובר ולי' ק"י השאג"א, וע"ה הסיב כבודו
 ד"ח"א רק מנחלי כחונס כחונס: הקודם אכור שיש לי תמוה גדולה
 צ"ה דבסקפ הוה צ"ה מנחלות ברענן ע"ה ל"ד איחא לשרי' ריע
 אוטר כל יחולא תפיו יעקס ואשם כי חרור כדר מוקיס אשם לאס'
 מה אפי' עובר צ"ה ילא ובל החמה כך אשם, וע"ה הרמב"ן דהוי' א
 דפשוטי כיון שאין מחויבות לעלות לרגל, ואיך קח' איצבעי דר' זירא
 ומחלוקת סגין ר' זירא ואב"י מפורש כגד דברי ר"ע ועודתי כמשמעות
 ע"ז, ער שנתלחח צדרי' הרי"ף שכבר הניגס דברי' הספרי, ומה
 שפ"ל צ"ה סנס צריעו"א איחא מפורש צ"ה דלדריק הוה רק
 צקרבן אצל בלדקס דמחויב ללחור ועובר על צל החמה לשיטת סו"ה
 והר"ן צקרי' ענייס אף אשם עוברת על צל החמה דלא הלי' צרגלים
 אי"כ מיירי הספרי צרכנה ללדקס וקיימי ענייס, ואלטרדיק הסיקס
 דמ"א כיון דליכנס עוברת בצל החמה בקרבנות אף בדרים לא
 מעבור קמ"ל דעוברת, והוא יסוד ככון, והנס לפע"ש הר"ן בדרים
 דף ד' דהייב' לרנר צקרבן ללכ"ו מיר עובר ח"כ בצל החמה אי"כ
 עסקמה לה ג"כ צכס"ג אצל לא מלחתי מי צקבור כדברי הר"ן צ"ה
 וכפי הכרחה הר"ן לשיטתו צ"ה דלדקס ג"כ עובר בצל החמה
 ח"כ: וכן פסק סרנטיס פ"ה עומדות ענייס, אונסם לרצ"ה
 דק"ל דלדקס ג"כ אינו עובר עד ג' רגלים ורק צעקה עובר
 היטק עדיין קס"י והספרי לרנר הגמי, אונסם לרנר העורי אצל
 דצנחה צלל רגלים גם אשם עוברת אי"כ כונס הספרי לטנס צלל
 רגלים, אצל לפ"ז טוב כדחה רלוות השאג"א צמק"י ק"י ס"ה אג"ו
 דלדריק מנחלת יולדת דלדקס שצנחה על צל החמה ד"ל דעירי
 צנחה צלל רגלים וצ"ה אשם ודלי עוברת ללכ"ו א"א, והוא קיימי
 אי"כ מוירי אצל להטנס - אצל צרוק הרנר חוס צנחה צלל רגלים
 אשם עוברת הרנה יס לרנר, ומה שבלע"ד ציטוב דברי' ספרי
 דלפי' מלי איצבעי לגו', יס מוקוס קלת לפלפל, הכה הרנר חקסס
 אס אשם אינה עוברת על צ"ה והרי חקסס הכחוב אשם לאס'
 לכל עונקין צמחורה, וכן הכיחו סמוק' קדוסי' ל"ד לענין ל"ה
 דלא טובל להטעלס, ואין דומה ללאו דלא תקיפו דסס יס היקס
 עופרס, וכאן ל"ה רק קבאל, דביון דלין עולין לרגל אינן עוברין
 ועסקמ' לא דמיכין הסיקס דמוקסו אשם לחיס כדלדריק צ"ה דף
 פ"ו ש"ס הרנר קברת לחלק צעונסין בין אשם לאשם, ול"ל דעירי
 דעל לאו ד"ה אינו חייב מעלקות דהוי לאו שאין צ"ו מ"ה לא ש"ך
 הסיקס [וע' חמירה צ' לענין חמורה] ודמיכין לפעור אשם
 עונסם סקבאל גם מואיקור זס אי"כ לשיטת הערוך צמק"י
 ע"ז ק"ד דריע ק"ל לאו שאצ"ו לוקון עליו מרס"ל מוקיס
 בצללחיס לוקס, ודברי הערוך עוברין, דרנרי סמוק'
 צ"ה פ"ה צנחצו ע"ז דליס רק איקורא צעלמח יס לי עליסם תימח
 גדולה מלך ומנכות כ"כ דעוקי עמסיון ד"ס חורס כריע
 וקס מיב עלקות וכמנצו צבלין שטיק דרנרי סמוק' יס לחס מוקוס
 מפורס ציפולמי פ"ה מכלאים דליחא סס כלום אחר ריע ללקות
 ע"י"ש וקס דין לא קח' הכי ולשיטת הערוך לא ברס ריע צמכות
 דף ד' וצמחלין ס"כ רק ר' יעקב דהוא ק"ל לאו שאין צו ענשס לוקין
 עליו ולפי' לריע על צ"ה לוקין והוקסו אשם לכל עונקין
 צמחוס מ"ה ק"ל לסקרי דלדקס עוברת על צ"ה ורק לרנריס ל"ך
 קלה כמו דלריך קלה לחירה: כן היס מוקוס לייטב חמורה הגדולה

ש"ס צ"ה, או שאלמר דהסיקס דוחסח מהספרי לא ילפינן רק
 בדרים ובמירות אצל צ"ה צ"ה גמי צמחלות ואסמות דלין להקיס
 לרנריס דבדרים גומי' ילפינן צמק"י ורנר סלמור צמק"י אינו
 חזר וולמור לא צמק"י ולא צנח מלינו אצל צ"ה הרנה יס לצמח
 לפי כללי ספ"ס, וביחוד אס' הולמור חולין הליא צמלונח
 ואקלר :

שוב העירתי הרב החי"ק ע"י **בענדרי אבענר** משה
 ד"ל דריע לשיטתו דריע' ויין צמק"י ר"ה ע"ה ושא"כ
 לריון ענעי' צמ"י ולפענ"ד י"ל דקחס ספרי ר"ש והיא ק"ל ו'
 עוסק' על ענין ראשון מנחית י"ט וע"ה ק"ל הכי וזה ככון
 לב"י רענ"י) :

ומה ש"ס לרנר לפי המבואר בדרים ד' חיר טעיוחא עולמו צמ"ד
 עובר על צ"ה ח"כ עסקמה לה צ"ה צעעסס ולהרנר חוינר צ"יב
 משכירות דהיב' דלדקס צעעסס לוקין על לאו אפי' צלי עעסס
 אמחי' ספק רנצ"ס דעל צל החמה אין לוקין ומח' רל"י צמחה
 למ"ס סנצ"י איח' ק"י ע"ז דלפי' להיס צ"ה עכ"פ מעקס קלח
 ע"י"ש ח"ה צבור, עיר זלח' רלח"י ברענן וצמח"ל אסחר אלה ל"ד
 בדררי רש"י אין ענינן על צ"ה רק בדר"י דקסס והקדס ולהיקס
 מנח"ל צ"ן בדרים ק"ג, ואס עובכ דרע"א ור"ן סרווייסו ק"ל
 דעובר על צ"ה ולא מלחתי מי שריצ'ר צ"ה, והכי חור לרנרינו
 מ"ס מעלמו לחלוק על דרינו שצנצנו דללאו ד"ה עובר סענל
 שהיא חייב צקרבן אשמו, וצ"ה דמי' רלוות השאג"א ק"י ס"ה ממח"ס
 יולדת וכ"כ כ' כיון דלחי' רק מנחלי כחונס ל"ה רק כחוב צעלנו
 יירי סמח"י כחונס ל"ה רק על סקרנן שז"ה חייב מוקוסם אצל
 סקרנן שהיא חייב חמחי' חייב מלדורייחא, ח"ל ה"ס עקבולס
 צ"ה ק"ד מן סמויס חייב צקרבנות סמח"י"ס צמח"ל וולמור
 סריוט אפי' אותן סהיס עליס קודס כשואין ח"ל ל"ע מוקובות
 הגמרה חיר כ"ד דסס ע"כ כדדה חמחי' דלין דענל מיער קדוסי'
 ול"ל ד"ס חילוק בין כדדה צמ"י דל"ה חייב כ"כ דלא סיה לס לרנר
 ול"ה רק מנחלי כחונס עש"כ קרינן ילדח' חמירה חייבו ח"צ
 צפירוס דברי סרנצ"ד ז"ל, אי"כ כיון דמלדורייחא הוה חייב עובר
 צבל החמה :

ועיין

צ"ה העשכיות לרנריס סוף ענייס והס תמוהין מלך,
 ולא נודע סמילוק סגין ח"ק ל"י, וכל' סל"ל רענטיס
 בדר' ר"י כן כל קרבן שסוח חייב' ולא עסקמ"י וכוונת דבריו
 דהיק כמי' ק"ל רענ"י קרבן עט"ר צענורה לפי שהיא כחונס ור"י
 ס"ל כמו עיקרי' מלחמה קרבן עט"ר כן כל קרבן שסוח חייב'
 וס"י סהיס חייב' קודס כשואין כמ"ס סרנצ"ד ורנרי סרנטיס
 סס תמוהין שכתב שאלה ראה צמח"ס הר"ן שסוח חייב בקרבנות
 אשמו וק"ל דמירחא הוה ולא ספק כן והנס לפיכך צ"ה עשננות
 הי' כל קרבנות ששאשם חייב' צעלס מציא על ד"י והוא שלא
 צציע כחצ אפי' דרי' קח"י לה מנח"ל דליכ' דפלי' ע"ל, וגם
 זה ל"ע דמיר כ"ד דלדריקן סס מלח' חנח' ר"י דלי רננן לא מנח"ל
 לה כלל אלא הי' דמנח"ל לה ככון דלדריק ל"ה וכיון דלדריק סר"ל
 דכנסתה הרי דליכ' דפלי' ולי' ולי' ח"ה סנס מוקיס להטס צמק"י
 ונדלי' סעירו מי מוקדסיס וזלי' ג"כ כוכחו דלא פליג' רק צקרבן
 חיר או צדבר ורנצ"ס ולא צמח"ס, וע' ציולתמי פ"ד כדחונס ח"כ"ס
 מוכח מלמ"ס סרנטיס שכתב סנס הוה מוסיב אלו ויגוף סקבאל
 צדורה דכיון דחמורה חייבו' אפ"י לא יעבור על צ"ה וכ"ס סצי' א
 רלח"י מירס, והנס לפורס צ"ה דגס ירס' עובר צעקס עכ"פ וק
 צללו לא יעבור, וקס טענס דשוא לא כדר הוה קרבן כדר אצל
 סענל שסמורה חייבו' יס מוקוס גדול לומר שסוח עובר דחמורה
 חייבו' ומלי' בין כדר ללדקס דלדעתי צ"ה גם ככס"ו לשיטת הר"ן
 צמח"ס ומ"ס אינו עובר על צ"ה, וכאן ציולת' דסא אסח"ס
 עניעילי' או אטוס הוה ודלי' חייב' דריס, ועיין צ"ה ל"ו דבי'
 למיער סענצל יעעול כיון דהוי כלוקח ככסיס וק"ל דע"י"ש
 גודלי' צקרבן ח"ך ספער ע"ה מ"ה ודלי' מוירי' צ"ה לשיטת סמורי
 אצל דמנח"ל צעור עט"ר ע"ה קודס סונע"ר והספרי' כיון שכיול
 להקיל מווי' צכולי ענדל, כן ה"כ ל"י כיון שכיול לגרסס ולי'
 סעור לחחר הכיורסין אינו עובר על צ"ה, אצל סקבאל ו' גוסס עדיין
 יס לי לצמח' אולי אונס צמק"י אחר לצאר יוטר :

דברי **יצחה שמעלקים** ארד"ק והג"ל :

בשורי המכתב

צמ"ס סנח"י סוגיא דיצנחה ל"ב
 ועמח סכ"י לסעמ"ק מרגכ"סא ענח
 סס, הכה סענע"ה פ"ו ע"ה אשם מוקיס סוכי' מרש"י סוגיא ו'
 ספירס אסח דמוקסס זר סשימס צנחה צמ"י אי צמח"ס סמח"ס
 צר כשרה וספ"י ו' ולין כאן מוקוס זרות כרחה ערנרי' דמוקוס סנח
 מייב' אפי' דשמיטה צור כשרה, סנס דין זס דלדריק דשמיטה
 צ"ה כשרה חייב מוקוס סנח אף צקרבן ל"ביר וע"ה צימח"ס כפ"י
 סס דצקרבן ימיר אף כסן חייב, הוה סעוס מלך ומרש"י אין
 לחוכי' דכונס רש"י צמחה דכיון דלין מוקוס זרות גם אשמה סמור
 ומוקוס דקדוק זס אין להוליא דין חרס אשם מה ספ"ל רלח' כדחה
 עסקהרין כ"ה דלדריקן סס קרי' אינו דלדריק ל"ס סנח לב"י
 סעורה הי' כיון דלא איסח"י סנח לבנה איח"ל חרונ' ספרי' ס'
 וק"י